

Třicet let

Studentské komory Rady vysokých škol

krátká historie

**Studentská komora
Rady vysokých škol**

v roce 2022 slaví 30 let od svého založení.

**Studentská komora
Rady vysokých škol**

V roce 2022 Studentská komora
slaví 30 let od svého založení.

OBSAH

Předmluva	7
Vysoké školství mezi lety 1948–1989	9
Studentská komora Rady vysokých škol – od porevolučního nadšení po stabilní a respektovanou studentskou organizaci	
<hr/>	
Formování Rady vysokých škol – 1990 a první diskuze o zastoupení studentů	15
Formování a konečné vytvoření SK RVŠ 1991–1992	18
První rok činnosti 1993–1994	22
Období let 1993–1994	26
Studentská komora Rady vysokých škol na přelomu tisíciletí	34
<hr/>	
SK RVŠ od počátku roku 2000 až do roku 2022	38
Slovo předsedy na závěr	48
Cena Jana Opletala	50
<hr/>	
Laureáti ceny Jana Opletala	53

Vážené čtenářky a čtenáři,

vítám vás při čtení krátké publikace o historii národní studentské reprezentace v České republice, o historii Studentské komory Rady vysokých škol. V roce 2022 Studentská komora slaví 30 let od svého založení. Po několika, pro vysoké školství a zvláště pro studentstvo, turbulentních letech máme tedy příležitost zrekapitulovat svoji činnost. Doufám, že vám následující stránky pomohou odpočinout si. Ohlédnout se do minulosti. Zjistit, jak probíhalo založení komory, co všechno má Studentská komora za sebou a která témata za poslední tři desetiletí hýbala studentskou samosprávou. Jistě v textu naleznete několik významných jmen, zajímavé informace ze zákulisí některých jednání a z vnitřního fungování komory. Určitě se máte na co těšit!

Mohu zde slíbit, že Studentská komora RVŠ bude pracovat ve prospěch studentů českých vysokých škol ještě lépe než doposud.

Ing. Michal Farník
Předseda Studentské komory RVŠ

Vysoké školství mezi lety 1948–1989

Aby bylo možné lépe pochopit vývoj a důležitost určitých procesů po sametové revoluci, mezi něž lze zařadit i formování demokratického akademického prostředí, je potřeba tyto události zasadit do historického kontextu. Ten musíme nutně začít již rokem 1948, neboť události této doby byly určujícími pro celých dalších 40 let vývoje (nejen) akademického života. Na vysokých školách, jejichž řádné fungování je bytostně spjata se svobodou a demokracií, měl komunistický převrat roku 1948 dramatický průběh. Pražští studenti byli jediní, kdo v únoru demonstroval svou podporu zbytkům demokratického systému reprezentovaného prezidentem Benešem, za což byli novým režimem záhy potrestáni. Akční výbory vysokých škol ihned zahájily čistky mezi studenty i učiteli. Očista škol od reakčních studentů a následná opatření, která směřovala i k proměně sociální struktury studentstva, se nadále dělala formou tzv. studijních prověrek, paralelně s reformami přijímacího řízení a studijních předpisů i přípravami celkové reformy vysokého školství pod taktovkou KSČ, která přebírala vzory ze Sovětského svazu.

Kromě zmíněných dílčích změn se pilířem vysokoškolského systému po roce 1948 stal nový vysokoškolský zákon z roku 1950, který upravoval všechny oblasti vysokých škol. Jako celek znamenal konec autonomie vysokých škol a jejich definitivní postátnění v centralizovaném systému. Byl první souhrnnou normou jednoznačně závislou na ideologických principech a politických cílech „státostrany“, která upravovala jednotně celý systém vysokého školství.

Rozchod s tradičními vysokoškolskými strukturami se projevil také v trendu rozdělování škol či jejich fakult na menší celky a vytváření úzce specializovaných pracovišť. Brněnská a olomoucká univerzita se realizovaným nebo plánovaným rušením některých fakult ocitly na samém prahu existence.

Období změn po únoru 1948 reprezentovalo také rychlou likvidaci různých studentských spolků a jejich podřízení jednotnému mládežnickému hnutí v rámci Československého svazu mládeže. K velkým problémům vysokých škol také patřilo přetížení studentů i učitelů studijními a výukovými povinnostmi, nedostatek vybavení a literatury (především té zahraniční), omezení zahraničních styků, celkové podfinancování, administrativní překážky nebo nevýhodné postavení vědecké práce ve srovnání s ústavu Akademie věd.

Zásadním mezníkem poté byla 60. léta. Sřet mezi konzervativci a zastánci reformem ve straně i ve společnosti, který vrcholil na přelomu let 1967 a 1968, se projevil v prostředí vysokých škol zvláště výrazně. Kromě podílu na dosud uskutečněných změnách navazujících na liberalizaci předchozích let nebo radikálnějších plánech formulovaných na jaře 1968 se učitelé i studenti stále více angažovali v akcích rezonujících v širší společnosti. Akademici, kteří prolamovali dogmatické hranice ve svých oborech už od poloviny šedesátých let, se podíleli na formulaci rezolucí a reformních programů ve svých institucích i ve veřejném prostoru. Atmosféru ve společnosti stále více ovlivňovala také různá vystoupení studentů, od slavných majálesů v letech 1965 a 1966 až po demonstrativní vystoupení proti sovětské okupaci a počínající normalizaci – včetně listopadové stávkové 1968 a krajního činu Jana Palacha v lednu 1969.

Po prvních opatřeních režimu instalovaného po sovětské vojenské intervenci (například nejmenování zvoleného rektora Univerzity Karlovy roku 1969) nastala počátkem roku 1970 ostrá a celoplošná fáze normalizace vysokých škol. Ty byly „očistěny“ v duchu nově akcentovaného třetího pilíře jejich činnosti (vedle vědy a výuky šlo hlavně o politickou uvědomělost). Řada učitelů, kteří byli zbaveni míst nebo vedoucích pozic, odešla do emigrace. Studentské hnutí ztratilo nezávislost a bylo opět začleněno do jednotného socialistického mládežnického svazu. Studenti, vybíraní na základě nově zformulovaných principů přijímacího řízení, se museli rovněž podřídit přísnému ideologickému, politickému a státně bezpečnostnímu dohledu, který ostatně zasáhl celý provoz škol.

Situace se začala zlepšovat až na samém konci 80. let a lze konstatovat, že étos i tempo pozdější sametové revoluce určovalo do velké míry právě vysokoškolské prostředí. Po krátkém období náznačků tání v letech 1987–1989 se spouštěčem radikálnějších změn stala studentská demonstrace k 50. výročí 17. listopadu 1939 a následná studentská stávka. „Revoluční“ změny na vedoucích místech vysokých škol na přelomu let 1989 a 1990, souběžné se změnami ve státním aparátu, otevřely cestu nejprve k rychlému odstranění největších překážek kladených vědě a výuce starým režimem – včetně obnovení akademických svobod, studentských spolků a rehabilitací – a posléze k dlouhodobějšímu období reformem.

Již v květnu 1990 byl přijat nový zákon o vysokých školách (č. 172/1990 Sb.), který dal vysokým školám vysoký stupeň autonomie a omezil vliv státu na minimum. Standardní podobu získal systém dalším vysokoškolským zákonem

č. 111/1998 Sb. Zákon změnil právní postavení škol, rozdělil je na školy univerzitního a neuniverzitního typu, dále oslabil vliv státu na vnitřní chod škol a zaručil školám základní úlohu ve vědecké činnosti.

Po revoluci byly vytvořeny reprezentační a koordinační orgány vysokých škol v České republice, kterými jsou od roku 1990 Rada vysokých škol, která sdružuje zástupce škol delegované jejich akademickými senáty, a od roku 1993 Česká konference rektorů spolupracující jak s tuzemskými státními orgány, tak s mezinárodními organizacemi podobného zaměření.

Formování Rady vysokých škol a první diskuze o zastoupení studentů

1990

Podobně jako prakticky všechny oblasti veřejného života bylo po sametové revoluci z roku 1989 nezbytné transformovat i vysoké školy a k nim přidružené organizace, aby odpovídaly nárokům, potřebám a hodnotám nově se rodící demokracie. Proto ihned na počátku roku 1990 vznikla skupina sdružující zástupce vysokých škol, jejímž prvořadým úkolem bylo připravit nový vysokoškolský zákon, kterým by došlo k rozchodu s totalitní minulostí, a vysoké školy v tehdejší Československu se mohly zařadit po bok ostatních vysokoškolských pracovišť ve vyspělém demokratickém světě. Stejně jako řada organizací a uskupení vznikala bezprostředně po revoluci i tato skupina zástupců vysokých škol bez nějakého oficiálního ustanovení a pověření. Mezi první vůdčí osobnosti skupiny v této době patřili prof. Pátý, Ing. Koucký, doc. Ondráček, Ing. Hromádková, doc. Malý a další akademici. Již v tomto období se kromě akademických pracovníků začínají do činnosti této skupiny zapojovat i studenti, kteří měli své prvotní zastoupení v osobě Tomáše Ctibora.

Oficiální historie Rady vysokých škol (dále jako RVŠ) se poté začíná psát 20. února 1990, kdy bylo poprvé projednáváno ustanovení orgánu zastupujícího vysoké školy pod tímto názvem. Na této schůzi byl diskutován i princip zastoupení jednotlivých škol, a sice že každá vysoká škola měla být zastoupena dvěma delegáty a každá fakulta jedním delegátem. Pro historii Studentské komory (dále jako SK) je důležitá skutečnost, že již na této schůzi se ozývaly hlasy apelující na nutnost zastoupení studentů v tomto orgánu. Oficiálně však žádná jednotná organizace reprezentující studenty v této době

Studentská komora Rady vysokých škol

od porevolučního nadšení po stabilní
a respektovanou studentskou organizaci

ještě vytvořena nebyla a nedošlo k tomu ani po zbytek roku 1990. Prioritou byla příprava již zmiňovaného vysokoškolského zákona, jenž byl projednáván již na prvním oficiálním zasedání RVŠ 20. 3. 1990, na němž bylo zvoleno první předsednictvo tohoto orgánu, a to ve složení doc. Geršl, Ing. Koucký, doc. Malý, doc. Ondráček, doc. Staněk, Ing. Ševčík a další.

Problematika zastoupení studentů v tomto orgánu ale nebyla odsunuta zcela do pozadí, neboť na dalším zasedání v červnu 1990 bylo rozhodnuto, že na zasedání RVŠ budou zváni i představitelé studentských organizací, aby tak bylo napraveno dosavadní nedostatečné zastoupení studentů v RVŠ. V důsledku tohoto rozhodnutí se v říjnu 1990 mohl zasedání předsednictva RVŠ zúčastnit i zástupce Studentské unie Lukáš Trojan.

„Vzpomínám si, že Studentská komora se vyvinula ze stávkového výboru, který se snažil prolnout do akademického prostředí. Na počátku 90. let se řešila otázka, proč studenti nejsou součástí Rady vysokých škol. Většina členů RVŠ odsouhlasila, že může vzniknout studentská reprezentace, a tak se začala psát historie Studentské komory. Bylo rozhodnuto, že jednotlivé studentské reprezentace v akademických senátech vznikající na univerzitách a fakultách do ní budou delegovat členy.“

Martin Kühpast

Formování a konečné vytvoření SK RVŠ

1991–1992

I přes jistou snahu zapojit studenty do fungování RVŠ nedošlo ani v roce 1991 ke skutečnému institucionalizovanému zastoupení studentů v tomto orgánu. Dle nového Statutu RVŠ, přijatém v únoru 1991, se sice studenti mohli stát členy RVŠ, ale pouze za předpokladu, že budou vybráni a následně delegováni vysokými školami nebo fakultami jako jejich zástupci. Možnost studentského zastoupení tedy sice existovala, ale spíše v teoretické rovině, neboť skutečnost, jestli v RVŠ budou zasedat i zástupci škol z řad studentů, závisela na rozhodnutí daných vysokoškolských pracovišť. Garance určitého počtu studentského zastoupení v této době stále neexistovala. O nepříliš velké ochotě vysílat do RVŠ zástupce z řad studentů svědčí skutečnost, že v první polovině roku 1991 měla RVŠ 118 členů, z nichž bylo pouze 5 studentů. Studenti tehdy tedy tvořili pouze přibližně 4 % z celkového počtu členů RVŠ.

I přesto si členové RVŠ uvědomovali, že záležitosti studentů je nutné řešit, a na zasedání Předsednictva RVŠ 24. dubna 1991 byla vytvořena Pracovní skupina pro záležitosti studentů, jejímž předsedou se stal Ing. Ševčík. Tato skupina se posléze zabývala především otázkou financování ubytování a stravování studentů a problematikou studijní literatury. Z práce skupiny vzešel návrh na přechod na přímé dotace ubytování a stravování studentů, podoba tohoto návrhu se však nesečkala s pozitivními ohlasy ze strany Předsednictva RVŠ, a tato otázka tak byla projednávána i v druhé polovině roku 1991. Nicméně ani další projednávání této problematiky uspokojivé řešení nepřineslo.

Bylo navrženo, aby k přímé podpoře studentů došlo prostřednictvím rozpočtu Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy (dále jako MŠMT), jemuž byla také v listopadu 1991 odeslána žádost na přeměnu všech dotací pro studenty na přímé s tím, že by akademické senáty jednotlivých vysokých škol měly určité pravomoci při konečném rozdělování těchto dotací. Ne všechny akademické senáty ale souhlasily s převodem na přímé dotace, a tak v prosinci 1991 bylo na zasedání RVŠ konstatováno, že se tento problém stále nepodařilo vyřešit. Stejně tak se v tomto roce nepodařilo nastavit skutečně efektivní spolupráci se Studentskou unií, jejíž zástupci byli rozhodnutím RVŠ zváni na její zasedání.

Ani po téměř dvou letech existence RVŠ se tedy nepodařilo uspokojivě vyřešit zastoupení studentů v tomto orgánu. Studenti sami však cítili potřebu se vyjadřovat k určitým otázkám, jež se týkaly jejich studia, a 20. května 1991 proběhla schůzka zástupců studentů vysokých škol v České republice, jíž se zúčastnilo 17 studentů. Ani tato schůzka však k ustanovení oficiálního studentského orgánu s oficiální pravomocí zastupovat a hájit zájmy studentů nevedla a ve zprávě o činnosti RVŠ za rok 1991 tak mohlo být konstatováno, že zastoupení studentů v této instituci je mizivé.

Stále bez oficiálního studentského orgánu se však i v roce 1992 řešily v RVŠ záležitosti studentů, např. problematika jejich sociálního zabezpečení či možnost konat civilní službu na vysokých školách. V samotné RVŠ také dochází k dalšímu rozvoji, když v březnu 1992 byla jmenována její první tisková mluvčí, kterou se stala Barbora Osvaldová, a v dubnu vyšla první ročenka RVŠ, jež mj. obsahovala její Statut, v němž však stále nebyla zakotvena existence oficiální studentské organizace působící při tomto orgánu.

Tato skutečnost se však měla již brzy změnit. Již na konci května 1992 (29. 5.) se konal první seminář studentů, jenž byl řízený předsedou Pracovní skupiny pro záležitosti studentů Ing. Ševčíkem. V září 1992 bylo konstatováno předsednictvem RVŠ, že jsou tyto organizace složeny téměř výlučně jen z akademických pracovníků a zájmy studentů nehájí ani prakticky nefungující Studentská unie, a proto bylo rozhodnuto o ustanovení SK. Tím se začíná psát již oficiální historie tohoto orgánu. Jeho ustanovení proběhlo poté poměrně rychle, když byl na 3. listopadu svolán 2. pracovní seminář studentů a zároveň byly akademické senáty jednotlivých vysokých škol vyzvány k vyslání delegáta z řad studentů, jenž bude reprezentovat studenty dané školy v nově vzniklé SK. Po ustanovení SK muselo nutně dojít i ke změně Statutu RVŠ, v němž byla existence SK, jakožto orgánu RVŠ, zakotvena. SK měla být tvořena studenty delegovanými akademickými senáty jednotlivých vysokých škol, přičemž za každou školu měl být vyslán jeden zástupce. Na konci roku 1992 tedy dochází ke skutečné institucionalizaci studentského zastoupení v RVŠ, nicméně členy RVŠ tito studentští zástupci nebyli a tato problematika se řešila ještě několik následujících let. Prvním (prozatímním) předsedou SK se stal Martin Kühpast z VŠCHT v Praze.

„Do správy v akademickém prostředí jsem se nejprve dostal přes působení v akademickém senátu naší fakulty. Z něj jsem se po roce 1990 dostal na RVŠ, kde jsem se účastnil zasedání jako host. Zasedání byla velice zajímavá, neboť se zde řešilo, co vlastně bude po revoluci s vysokými školami. Po zmíněném vytvoření SK jsem se stal i jejím členem. Vybíralo se, kdo bude ochotný stát se předsedou. Volba nakonec padla na mě. V roce 1992 jsem byl proto zvolen prozatímním předsedou a v roce 1993 předsedou SK.“

Martin Kühpast

První rok činnosti

1993–1994

Ustanovení SK na konci roku 1992 vedlo ke zrušení Pracovní skupiny pro záležitosti studentů, již SK nahradila. Jedním z prvních úkolů bylo zvolení nového předsednictva komory, k čemuž došlo na schůzi 19. ledna 1993 – předsedou se stal dosavadní prozatímní předseda Martin Kühpast, místopředsedou byl zvolen Milan Ulej z Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Kromě volby předních reprezentantů komory bylo také nutno stanovit periodicitu zasedání. Ta se poté konala pravidelně jednou měsíčně s výjimkou letních prázdnin.

Agenda SK v jejích začátcích byla tvořena prakticky totožnými záležitostmi jako agenda zrušené Pracovní skupiny pro záležitosti studentů fungující v předcházejících dvou letech. Na zasedání SK byla tedy řešena problematika finančního zabezpečení studentů spolu s ubytováním a stravováním, vedle toho byla dalším velkým tématem novelizace vysokoškolského zákona, které provázelo jednání komory po několik dalších let.

Vytvoření SK ale neznamenalo zánik ostatních studentských uskupení. Hlavním úkolem SK se stalo její uznání hlavním reprezentantem, který hájí zájmy studentů a je tím stěžejním partnerem pro jednání s dalšími institucemi. V začátcích fungování SK probíhaly tedy určité snahy o upevnování pozice, což se ukázalo být taktéž dlouhotrvajícím procesem, jenž byl úspěšně završen prakticky až na konci devadesátých let.

„V této době se hlavní náplní naší činnosti stala starost o studenty v akademickém prostředí a o zohlednění studentských otázek při sestavování nového vysokoškolského zákona. Komora v tomto ohledu přicházela s různými nápady a podněty, co do něj má nebo naopak nemá být zaneseno. Vše jsme řešili společně s RVŠ. Zde mě občas deptalo, že debaty a práce někdy upadaly do různých vnitřních sporů a kroky kupředu byly často malé. Vize, kterými mladý člověk disponoval, tak byly hodně zchlazeny. Ačkoliv zde bylo mnoho pedagogů, kteří se snažili udělat progresivní změny ve prospěch vysokých škol a studentů, figurovali zde i takoví, kteří se snažili udržet svoje principy a jistoty, které jim minulá doba přinášela. Vzpomínám si, že například doc. Ing. Ševčík z VŠE, tehdy jako mladý profesor, komunikoval se studenty velice vstřícně a snažil se prosazovat jejich názory.

Velmi zajímavá byla také jednání s různými ministry a úředníky. Někteří se s námi pokoušeli diskutovat, ale někteří se s námi naprosto odmítali bavit a chovali se povýšeně. To byla realita.

Martin Kühpast

Naše hlavní role při tvorbě vysokoškolského zákona spočívala zejména v definování postavení kolejí a menz. Primárně jsme se snažili prosadit, aby se nejednalo o příspěvkové, ale naopak rozpočtové organizace. Právě tohle byla oblast, které přirozeně studenti rozuměli nejlépe. Snažili jsme se tak jejich fungování co nejvíce zefektivnit. Jako reprezentanti studentů jsme měli pravomoci doptat se i na finanční stránku věci. Často jsme také naráželi na skutečnost, že vedení za minulého režimu neefektivně hospodařilo s financemi, případně docházelo i k neznámým propadům peněz, které nešly ve prospěch studentů.

Působení ve SK mi přineslo mnohé. Mohl jsem se zdokonalit v komunikaci a ve vyjednávání s lidmi. Byla to také první možnost proniknout do agendy a fungování ministerstev. To byla velmi zajímavá zkušenost. Zároveň to byla srážka určité naivity mladého člověka s realitou, kdy jsme ztratili přesvědčení, že všechna jednání půjdou hladce a vše bude naprosto transparentní.“

Martin Kühpast

V době začátků SK byla dalším „hráčem“ na poli zastupování zájmů studentů na celostátní úrovni Stavovská unie studentů (dále jako SUS), která byla pokračovatelkou původní Studentské unie, jejíž zástupci byli zváni na zasedání RVŠ v jejích začátcích, ještě před vytvořením SK, jak je zmíněno již výše. Kromě SUS fungovala v této době také jakási „Studentská pětka“, jež se taktéž účastnila jednání s MŠMT a vzhledem k tomu, že tyto jednotlivé studentské organizace svůj postoj a postup vzájemně nekoordinovaly, tak nebylo jasné jednotné stanovisko studentů a v tomto směru tak docházelo k řadě mylných výkladů. O jistou formu spolupráce se snažila SK s SUS, ohledně čehož probíhala jednání na konci roku 1993. SUS v této době také informovala o založení Informační studentské agentury (dále jako ISA). V průběhu tohoto roku byla také otevřena ožehavá otázka zavedení školného na vysokých školách, které v tomto období SK opatrně podpořila, avšak s podmínkou, že bude tato částka jednotlivým školám přidělena navíc k rozpočtové dotaci.

Období let

1994–1996

Diskuse zavedení školného na vysokých školách probíhaly i v průběhu roku 1994. Na jeho počátku bylo zahájeno nové funkční období RVŠ pro léta 1994–1996, což s sebou neslo zvolení nových vedoucích funkcionářů jak v samotné RVŠ, tak ve SK. Jejím novým předsedou se stal Jiří Kamiš z VŠVF v Brně a pozice místopředsedů obsadili Tomáš Míka ze Západočeské univerzity v Plzni a David Tonzar z Univerzity Karlovy v Praze.

„Jako člověk vychovaný v rodině, kde byla ctěna demokracie a její hodnoty, jsem považoval za přirozené účastnit se formování demokratického akademického prostředí. Již v prvním ročníku svého studia na Husitské teologické fakultě Univerzity Karlovy, kam jsem nastoupil v září 1991, jsem se stal členem fakultního akademického senátu a z této pozice jsem se pak dostal i k formování studentského orgánu při RVŠ. Nejprve jsem byl jedním z mála studentů působících přímo v RVŠ, poté se zde postupně začala tvořit samostatná organizace, jež by zastupovala studenty. To bylo podporováno i řadou akademiků z RVŠ, ve prospěch této myšlenky vystupoval především tehdejší mladý odborný asistent na VŠE Ing. Miroslav Ševčík i tehdejší předseda RVŠ a budoucí rektor UK Ivan Wilhelm.

David Tonzar

Takový orgán, jenž by byl složený ze zástupců studentů a hájící jejich zájmy, se nakonec při RVŠ podařilo vytvořit. Vybrali jsme pro něj název Studentská komora Rady vysokých škol (SK).

Vedle SK se zformovala i další organizace vystupující jménem studentů, a sice Stavovská unie studentů (SUS) vedená Vitem Bárto. Ta však fungovala na jiném principu než SK. Zatímco SK byla voleným orgánem, SUS fungovala na principu dobrovolnosti, tedy že v ní působili různí aktivní jedinci, kteří však nebyli do této organizace nikým voleni. V počátcích existence SK probíhaly snahy zajistit jí místo v rámci studentského zastoupení a také jsme se snažili obě organizace nějakým způsobem propojit. Vzniklo tedy Studentské koordinační centrum (SKC), jež sdružilo SK a SUS do jedné organizace. V této době se vedly také diskuse ohledně onoho principu fungování studentské organizace, kdy se střetly dvě vize. Jedna byla zastávána SK a požadovala zachování dosavadního modelu, kdy jsou studenti do tohoto orgánu voleni, druhá byla zastávána představiteli SUS a ta naopak prosazovala onen princip dobrovolnosti, tedy kdo chce, tak se může do této organizace zapojit. Spolupráce mezi SK a SUS a tím pádem i činnost SKC se nikdy naplno nerozvinula a obě instituce se nakonec vydaly jinou cestou. SUS se postupně transformovala v organizaci zaměřující se na zaměstnávání studentů, zatímco SK se stala hlavním reprezentantem vysokoškolských studentů na celostátní úrovni.

David Tonzar

SK tedy zůstala voleným orgánem, do něhož byli delegováni studentští zástupci z akademických senátů. Fungování SK bylo ale zpočátku v řadě ohledů problematické, např. se často nepodařilo sejít v dostatečném, tedy usnášeníschopném počtu. Snažili jsme se tedy jednat s jednotlivými vysokými školami, aby své zástupce SK na její zasedání pouštěly, aby jim bylo propláceno jízdné apod. Ačkoliv se většina zasedání SK konala v Praze, postupně se podařilo dělat i výjezdní zasedání v jiných městech tak, abychom poznali i jiná vysokoškolská pracoviště a zástupci mimopražských vysokých škol nemuseli stále jezdit na zasedání pouze do Prahy.

V roce 1995 se volilo nové předsednictvo SK. Po roce práce 1. místopředsedy SK jsem byl zvolen předsedou. Velkým tématem následujícího období byla otázka zavedení školného na vysokých školách. Byl jsem jednoznačně proti zavedení školného, čímž jsem byl v opozici jak proti tehdejší politické reprezentaci země, tak proti většinovému názoru akademiků v RVŠ. Zastánci zavedení školného argumentovali tím, že pokud je něco zadarmo, tak si toho lidé neváží a podobně to tedy bude i v případě studia na vysokých školách, kde se navíc může stát, že budou lidé studovat dlouhé roky jen proto, že jim to bude stát financovat. My jsme naopak poukazovali na sociálně-ekonomické faktory, kdy nadaný student může pocházet z chudších poměrů a nebude si moci dovolit studium na vysoké škole zaplatit.

David Tonzar

Upozorňovali jsme na to, že i bez školného je vysokoškolské studium velmi finančně náročné a řada lidí si ho nemůže dovolit a po zavedení školného by se tak studium na vysoké škole stalo nepřístupné ještě většímu množství lidí. Tento můj názor se rozcházel i s názorem tehdejšího prezidenta Václava Havla, s nímž jsem se i osobně setkal. Václav Havel si pamatoval jeden z mých mediálních výstupů na toto téma, které tak bylo i předmětem našeho setkání. Problematiku školného se podařilo vyřešit až ke konci 90. let, kdy vyšlo najevo, že v případě zavedení školného na vysokých školách by mohlo dojít ke snížení částky určené vysokým školám ze státního rozpočtu. Toho se vedení univerzit a vysokých škol zaleklo a nakonec se podařilo dosáhnout určitého kompromisu. Ten spočíval v tom, že studium na veřejných vysokých školách zůstane zdarma, ale omezí se doba, po kterou je možné školu bezplatně studovat. Byl vytvořen model, který funguje dodnes, tedy že bezplatně je možné studovat na vysoké škole tři plus jeden rok na bakalářském studiu, na magisterském poté dva plus jeden rok.

Další velkou agendou při jednáních SK byla záležitost kolejí a menz, kdy byla problémem především nedostatečná kapacita kolejí. Často docházelo k tomu, že i studentům ze vzdálenějších oblastí nebyla kolej z kapacitních důvodů přidělena. Tehdy však nefungovalo ubytování na privátech, jako je tomu dneska, ze strany studentů a jejich rodin to nebylo možné ufinancovat. V praxi se problém řešil tak, že se přidávaly různé přistýlky, aby byla kapacita navýšena nebo museli studenti i z větších dálek denně dojíždět a s tímto stavem jsme se tedy snažili v rámci naší práce ve SK něco udělat.“

David Tonzar

V celém prvním roce tohoto funkčního období se nadále řešila již zmiňovaná problematika školního, k níž se nakonec, na rozdíl od předešlého roku, SK postavila odmítavě. Vedle této velmi důležité otázky byla pozornost věnována také problematice kolejí a menz, ale velkým tématem v tomto roce byla snaha o vytvoření jednotné organizace studentů. Jak bylo zmíněno výše, spolu se SK koexistovala další studentská uskupení, která si činila jisté nároky na zastupování zájmů studentů na celostátní úrovni. Jistého pokroku v této věci bylo dosaženo v dubnu 1994, kdy byla schválena dohoda o součinnosti mezi SK a SUS, která vyústila v založení Studentského koordinačního centra (dále jako SKC). Tato organizace měla být složena ze čtyř volených zástupců z obou organizací, přičemž zástupci SK se stali Jiří Kamiš, Tomáš Míka, David Tonzar a R. Poruba. Zároveň byli jmenováni i dva představitelé této organizace, kteří mohli jednat a vystupovat na veřejnosti, vždy po jednom z obou uskupení – za SK vykonával tuto funkci Jiří Kamiš, za SUS Vít Bárta.

Konec roku 1994 přinesl rezignaci funkcionářů SK, jež však nebyla přijata, nicméně ve vedení komory přesto došlo k jedné personální změně, když byl z funkce předsedy odvolán Jiří Kamiš a celý následující rok bylo vedení komory v rukou dosavadních místopředsedů Davida Tonzara a Tomáše Míky. V roce 1995 začaly nabírat na intenzitě diskuse ohledně postavení SK, lépe řečeno síly postavení SK v rámci RVŠ. Toto téma již v lednu otevřel člen předsednictva RVŠ Ing. Ševčík s doporučením, aby došlo ke změně dosavadního Statutu RVŠ, v němž by mělo být zakotveno silnější postavení SK, než jaké měla doposud. Pro zastávce posílení postavení komory byl problémem především fakt, že členové SK nebyli řádnými členy RVŠ. Problematika nového Statutu byla ale navázána na novelizaci vysokoškolského

zákona, jež se odkládala a spolu s ní byla tedy odložena i aktualizace Statutu RVŠ. Ze stolu tato otázka ovšem již nezmizela a stala se jedním ze stěžejních předmětů jednání nového předsednictví SK, jež bylo zvoleno 6. prosince 1995. To nyní tvořil David Tonzar jako předseda a Kryštof Hajn z Českého vysokého učení technického v Praze a Jan Morávek z Vysoké školy pedagogické v Hradci Králové jako místopředsedové.

„Studoval jsem Vysokou školu pedagogickou v Hradci Králové. Jejím akademickým senátem jsem byl do Studentské komory zvolen v červnu 1995. První zasedání, kterého jsem se účastnil, se konalo v říjnu v Praze v Karolinu. Když jsem přišel, tak jsem zjistil, že vše je vysoce neorganizované. Komora neměla ani předsedu, nebyla usnášeníschopná a celkově neměla výrazné postavení. S tímto přístupem jsem rozhodně nesouhlasil a rozhodl se to změnit.

Iniciativy jsme se chopili s tehdejšími místopředsedou Davidem Tonzarem. Společně jsme sehnali adresy všech, kdo v SK měli zasedat. Byla to náročná práce. Přeci jen jsme neměli k dispozici mobilní telefony a maily. Často jsme tak členy sháněli přes vrátnice kolejí apod. Výsledkem našich snah ale bylo, že v prosinci roku 1995 jsme se dokázali sejt v usnášeníschopném stavu. Toho jsme využili a navolili jsme nové vedení SK. Předsedou se stal David Tonzar (UK), 1. místopředsedou Kryštof Hajn (ČVUT) a 2. místopředsedou jsem byl zvolen já. Na starost jsem si vzal komunikaci s akademickými senáty a studenty. Cílem bylo, aby se SK pravidelně scházela ve zmíněném usnášeníschopném stavu.“

Rok 1996 se stal přelomovým pro další činnost SK v rámci RVŠ, a to především ve smyslu reprezentace studentů České republiky. To dosud nebylo výrazné, neboť na začátku roku 1996 měla RVŠ 153 členů a pouze jeden z nich byl student. Tuto skutečnost se Komora rozhodla změnit.

Hlavní otázkou se v této době stalo vypracování Statutu rady Rady vysokých škol. V nové verzi jsme chtěli posílit postavení Studentské komory. To se nám nakonec podařilo během roku 1996, kdy se všichni členové SK stali plnoprávními členy Rady vysokých škol. Nově také člen mohl mít svého náhradníka, což byl také důležitý krok. Předsedové a místopředsedové se zároveň stali součástí předsednictva RVŠ a jeden ze studentů byl navíc zvolen místopředsedou RVŠ. Prvním studentským místopředsedou RVŠ se stal v roce 1997 David Tonzar. SK současně začala spravovat svůj vlastní rozpočet. To považuji za důležitou věc a významný úspěch.

V prosinci roku 1996, když se blížil konec volebního období, mě kolegové oslovili, zda bych nechtěl kandidovat na místo předsedy SK, s čímž jsem po různých konzultacích nakonec souhlasil. V roce 1997 jsem tak byl zvolen předsedou. Prvním místopředsedou byl David Tonzar (UK) a druhým Filip Melzer (MU). Hlavní náplní tohoto období byla práce na tvorbě vysokoškolského zákona, na jehož finální podobě jsme se výrazně podepsali. Současně jsme začali prohlubovat zahraniční vztahy, kdy jsme se například spojili se studentskou reprezentací ze Slovenska a zahájili jsme spolupráci s dalšími evropskými organizacemi. Dosáhli jsme toho, že se již neuvažovalo nad tím, že by zájmy studentů mohl zastupovat někdo jiný, než právě Studentská komora.

„V prosinci roku 1996, když se blížil konec volebního období, mě kolegové oslovili, zda bych nechtěl kandidovat na místo předsedy SK, s čímž jsem po různých konzultacích nakonec souhlasil“

Jan Morávek

Studentská komora Rady vysokých škol

na přelomu tisíciletí

V roce 1997 tak byl Jan Morávek zvolen předsedou. Místopředsedy byli Filip Melzer a David Tonzar, který i v tomto funkčním období nadále zastával post místopředsedy RVŠ. Toto volební období bylo také posledním pro Davida Tonzara.

„Na konci 90. let moje angažmá ve SK skončilo. Ve studentské reprezentaci se vytvořily přátelské vazby a přátelství, která trvají dodnes. Komora se stala jakýmsi lakmusovým papírkem demokratického vedení rozhovorů studentů z různých studijních programů a otevřela i možnost interdisciplinárního dialogu napříč vědeckými obory. Různé názory a postoje nás po velkých diskusích přiváděly k precizním formulacím požadavků studentů na vedení univerzit, vysokých škol i ministerstev. Učili jsme se vyslechnout jiné názory v klidu a s rozvahou a nalézt kompromis. Důležitým faktorem bylo také pochopení, že často zájem vlastní univerzity nemusí být vhodný pro jiné, a tak v rámci vyššího zájmu studentského hnutí se členové SK učili nadřadit vyšší zájem zájmu vlastnímu. Děkuji Bohu za to, že se mi i díky působení ve studentském hnutí podařilo seznámit s tak skvělými lidmi, kteří se dnes výborně uplatňují ve svých profesích.“

David Tonzar

Hlavní náplní tohoto období, kdy se činnost SK stabilizovala a zintenzivnila, byla práce na tvorbě vysokoškolského zákona. Komora současně začala prohlubovat zahraniční vztahy, kdy se například spojila se studentskou reprezentací ze Slovenska a zahájila spolupráci s dalšími evropskými organizacemi. Členové SK dosáhli toho, že se již neuvažovalo nad tím, že by zájmy studentů mohl zastupovat někdo jiný než právě Studentská komora.

„Předsedou jsem byl opětovně zvolen i v roce 2000. V této době jsme například věnovali různým strategickým dokumentům (národní i mezinárodní povahy). Do fungování SK jsme současně zapojili i soukromé vysoké školy. V roce 2002 jsem již jako doktorand svoje působení ve Studentské komoře Rady vysokých škol ukončil. Byla to pro mě velmi důležitá životní zkušenost, která mi do budoucna dala velké množství důležitých kontaktů a životních zkušeností, ze kterých těžím dodnes.“

Jan Morávek

„Do SK RVŠ jsem byl vyslán v roce 1997 na základě mého působení v akademickém senátu Masarykovy univerzity v Brně a v tom samém roce jsem byl zvolen i místopředsedou komory. Mou hlavní motivací pro vstup do komory a poté i hlavní činností, které jsem se během svého působení v komoře věnoval, byla problematika nového vysokoškolského zákona. V rámci svého angažmá v SK jsem předsedal, jakožto jediný student práv, legislativní komisi a aktivně jsem se tak mohl podílet na tvorbě tohoto důležitého zákona. Z našich požadavků se jich nakonec poměrně hodně podařilo skutečně do vysokoškolského zákona prosadit, což jsme považovali za svůj velký úspěch. V tomto období jsme se také s ostatními kolegy snažili komoru trochu pozvednout, co se významu týče, neboť předtím nehrála příliš významnou roli. V této době jsme tedy vytvářeli i řadu předpisů a řádů tohoto orgánu a snahou bylo vytvořit skutečně silnou a fungující organizaci, kde jednají studenti ve prospěch studentů. Tehdy jsme věřili, že studenti mají mít opravdu silné zastoupení, považovali jsme za důležité přinést svůj pohled na věci, který učitelé neznali. Toto přesvědčení navazovalo i na určitý revoluční étos, že studenti mají mít silné slovo, protože studenti dělali revoluci. Na řadu věcí se již dnes dívám samozřejmě trochu jinak, nicméně své působení v komoře beru jakou skvělou zkušenost, během níž si člověk poprvé zkusil určitou ‚hru na politiku‘ a navázal řadu kontaktů. Své působení ve SK jsem ukončil v roce 1999 z důvodu stáže na zahraniční univerzitě a dalšího dění jsem se již aktivně neúčastnil, i přesto jsem však zůstal s ostatními členy komory v kontaktu.“

David Tonzar

SK RVŠ od počátku roku 2000 až do roku 2022

2000–2022

V roce 2003 byl předsedou zvolen Jiří Nantl (MU v Brně) a místopředsedy Jiří Krátký (Univerzita Pardubice) Karolína Kučerová (UK v Praze). V tomto období SK zpracovala a poskytla veřejnosti i právním a samosprávným orgánům řadu stanovisek k návrhům nové legislativy, především trvale podporovala vynětí stipendií z příjmu rodiny a zabývala se právní úpravou postavení studentů v pracovních vztazích. SK RVŠ také vystoupila s podrobným stanoviskem při přípravě úprav zákona o vysokých školách v roce 2005, kdy zejména nepodpořila prodloužení funkčního období akademických funkcionářů a odstranění omezení jejich opětovné volby. Projevem SK v oblasti sociální dimenze studia byla iniciace a účast na přípravě reformy financování podpory ubytování studentů vysokých škol.

Během dalšího volebního období byla na počátku roku 2006 předsedkyní SK RVŠ zvolena Klára Poláčková (MU). Místopředsedkyní pro program se stala Savina Finardi (ASTING) a místopředsedou pro organizaci a řízení Daniel Vojáček (TUL). Posledně jmenovaný odstoupil ze své funkce v červnu 2006. Jako jeho nástupce byl až v lednu 2007 zvolen Ján Říha (UK). V červnu 2007 následně ze svých funkcí odstoupily Klára Poláčková i Savina Finardi. Do října 2007 vykonával funkci zastupujícího předsedy Ján Říha, kdy byl druhým řádným předsedou zvolen Vratislav Vozník (OU), místopředsedou pro organizaci a řízení se stal Jaroslav Pažitka (VŠE), programové záležitosti přešly do kompetence Jána Říhy. K nim od listopadu 2007 na základě schválení

nového Organizačního řádu přibýly ještě záležitosti zahraniční. V červenci 2008 ze své funkce odstoupil Jaroslav Pažitka, v září 2008 pak i Vratislav Vozník. Třetím řádným předsedou byl zvolen Ján Říha.

Komora pokračovala v aktivitách, které byly stanoveny v předešlém dlouhodobém plánu a pokračovalo se tak v řešení otázek, které byly předmětem diskusí i v předešlém roce. V tomto období se SK postavila proti omezení pravomocí akademických senátů, k nimž vedla novela zákona o vysokých školách platná od 1. 1. 2006. Komora podporovala zachování akademických senátů a studentského zastoupení v nich. Výrazněji se také otevřela otázka zohlednění specifických potřeb a problémů v doktorském studiu. Velkou pozornost SK v posledních dvou letech stálého zasedání věnovala chystané reformě českého vysokého školství. Komora vedla diskuse o podobě a rozsahu reformy.

V období let 2009–2011 docházelo poměrně často k personálním změnám, byť se ve srovnání se situací v letech 2006 – 2008 podařilo stabilizovat personální situaci, vnitřní politické poměry i posílit profesionální zázemí. Na první ustavující schůzi v lednu 2009 byl předsedou SK RVŠ zvolen Ján Říha (UK), místopředsedkyní pro program a zahraniční záležitosti Lucie Šilerová (JAMU) a místopředsedou pro organizaci a řízení Ondřej Haška (OU). Ján Říha setrval v pozici předsedy SK RVŠ do října 2009. V listopadu 2009 byl předsedou SK RVŠ zvolen Miroslav Jašurek (UK), který tuto funkci zastával do konce stálého zasedání. Místopředsedkyně pro program a zahraniční záležitosti Lucie Šilerová rezignovala na svoji funkci v říjnu 2009. Od prosince téhož roku do března 2011 působil na této pozici Radovan Igljar (ČVUT).

Již na počátku stálého zasedání se SK podílela na organizaci rozsáhlé mezinárodní konference – 17. Evropské studentské konvence Evropské studentské unie. V průběhu celého stálého zasedání také SK aktivně reagovala na aktuální vývoj v oblasti vysokého školství. Vyjadřovala se ke všem významným strategickým materiálům vlády ČR i MŠMT v oblasti vysokého školství a účastnila se jednání o přípravě věcných záměrů zákona o vysokých školách (2009, 2011) i jednání o reformě tzv. finanční pomoci studentům. Počátkem srpna 2010 proběhla schůzka ministra školství Josefa Dobeše a náměstka ministra pro vysoké školství a výzkum Kryštofa Hajna s užším předsednictvem SK RVŠ. Jejím tématem byla zejména diskuse o dalším postupu ve věci reformy vysokého školství a role národní studentské reprezentace v tomto procesu.

I v letech 2012–2014 se SK RVŠ potýkala s problémem vysoké fluktuace členů Komory a jejich relativně nízké procentuální účasti na schůzích Komory. Tento fenomén výrazně oslaboval akceschopnost Komory a bylo potřeba přijmout opatření, která by tento problém pomohla vyřešit. Předsedou SK RVŠ byl od začátku stálého zasedání Miroslav Jašurek, který ze své funkce odstoupil v únoru 2014. Na jeho pozici jej od července 2014 nahradil Daniel Thibaud.

Stejně jako v předcházejícím období 2009–2011 patřila legislativní a strategická problematika mezi hlavní oblasti činnosti RVŠ i v období 2012–2014. Návazně na pokračování úsilí MŠMT o reformu vysokoškolského vzdělávání prostřednictvím novelizace stávajících zákonů a na základě zkušeností z předcházejícího funkčního období RVŠ soustředila své síly a touto problematikou se pravidelně zabývaly dvě pracovní komise

(legislativní komise a komise pro strategie a rozvoj), za podpory a spolupráce dalších komisí a zajímavajících se členů jak předsednictva, tak sněmu RVŠ.

Jednalo se především o projednávání a připomínkování návrhů novel zákona o vysokých školách připravovaných týmy ministrů Dobeše, Fialy a Chládky, kde k dané problematice zasedaly obě komise společně celkem 44krát. Výsledkem jednání trvajících bezmála 270 hodin za účasti desítek členů RVŠ bylo vytvoření značného množství konkrétních i obecných připomínek, postojů, doporučení a stanovisek, která prezentovali předsedové obou komisí společně s dalšími nominovanými RVŠ na 38 mnohahodinových jednáních svolaných MŠMT k novele a trvajících více než 265 hodin.

V následujícím období byla jedním z dalších velkých témat problematika doktorandských stipendií, jež byla jednou z agend SK během působení pozdějšího předsedy Michala Zimy: „*O možnosti dostat se do SK jsem se dozvěděl v roce 2014, když jsem jako jeden ze zástupců studentů Univerzity Karlovy (UK) jel na veletrh Gaudeamus do Brna. V té době jsem již působil v senátu Přírodovědecké fakulty UK a díky tomu jsem se tedy mohl o členství ve SK ucházet. Bylo mi řečeno, že pozice UK v tomto orgánu je velice složitá, neboť je na ní nahlíženo s určitým despektem vzhledem ke skutečnosti, že toho v rámci akademického prostředí a různých institucí hodně ovládala. To bylo sice celkem přirozené, neboť se jedná o největší českou univerzitu, nicméně nastavení vůči zástupcům UK nebylo v rámci Komory v tehdejší době nejprátelejší. Do Komory jsem šel tedy na začátku roku 2015 s vědomím, že se mi nejspíš nepodaří dostat se do nějaké významnější funkce, ačkoliv jsem nevzdával svou snahu tento stav změnit. To se nakonec postupně podařilo, když*

jsem se nejprve stal předsedou Komise pro sociální a ekonomické záležitosti. Jednou z agend této komise byla např. problematika doktorandských stipendií a jejich zvýšení, navýšení sociálního stipendia či snaha opět uvést do praxe započítávání studia na vysoké škole do odpracovaných let, což v minulosti fungovalo, ale v průběhu 90. let to bylo zrušeno.

Příležitost získat ještě významnější funkci v rámci SK se naskytla po rezignaci tehdejšího předsedy Hynka Roubíka, kdy bylo nutné zvolit nového předsedu. Po řadě konzultací bylo navrženo, abych na předsedu SK kandidoval já, což jsem nakonec přijal a v září/říjnu 2016 jsem byl ve druhém kole zvolen předsedou SK.

Během mého předsednictví se řešily dvě velké věci. První z nich byla stále problematika doktorandských stipendií, respektive jejich výše. V této době jsme vedli řadu jednání s různými politiky, které jsme se snažili přesvědčit o nutnosti doktorandská stipendia navýšit. V souvislosti s touto záležitostí proběhlo větší množství různých výstupů, což přispělo k tomu, že se SK dostala do širšího povědomí a začalo se o ní více mluvit. Naše snahy nakonec byly korunovány úspěchem a opravdu se podařilo dosáhnout výraznějšího zvýšení stipendií. Kromě navýšení stipendií se nám podařilo v této době dosáhnout také toho, že doktorand starší 26 let si již nebude muset sám za sebe platit zdravotní pojištění, ale bude mít v tomto ohledu stejný status jako ostatní studenti mladší 26 let. Obojí byl velký úspěch, za který si však nepřisvojuji všechny zásluhy, spíše se nám podařilo v této době dotáhnout již delší dobu rozpracované věci.

Druhým velkým tématem, které bylo řešeno v době mého předsednictví, byla

otázka přejmenování, respektive doplnění názvu svátku 17. listopadu. Ten měl po sametové revoluci označení Den boje za svobodu a demokracii, s čímž však nesouhlasili pamětníci událostí z listopadu 1939. Jejich hlavním mluvčím byl Vojmír Srdečný, jenž dlouhé roky usiloval o to, aby jeho označení reflektovalo skutečnost, že se jedná také o Mezinárodní den studentů, tak jak tomu bylo v minulosti. Toto označení však řada politiků odmítala s odůvodněním, že to může vyvolávat reminiscence na totalitní komunistický režim. I když by se to mohlo zdát jako nepřilíh významná věc, pro pamětníky událostí roku 1939 to mělo obrovskou důležitost, aby se připomínal původ tohoto svátku. Po velmi náročných a zdlouhavých jednáních se však opět, jako v případě navýšení doktorandských stipendií, nakonec podařilo dosáhnout splnění našich požadavků a k názvu svátku 17. listopadu vedle označení Den boje za svobodu a nezávislost bylo doplněno označení Mezinárodní den studentů. Kromě radosti z dosažení cíle nás také těšil fakt, že se tohoto doplnění názvu Vojmír Srdečný dožil.

Po rezignaci Michala Zimy byl na 11. schůzi SK v roce 2019 ve třetím kole novým předsedou zvolen Giancarlo Lamberti (VŠO). I v této době musela Komora řešit celou řadu složitých otázek. Jednou z nich bylo i nadále řešení situace doktorandů. Ačkoliv se povedlo dosáhnout výraznějšího navýšení doktorandských stipendií ve srovnání s předešlým stavem, řešení této problematiky, tedy zlepšování (nejen) finanční situace doktorandů, bylo tématem ve SK i nadále. Velké úsilí v tomto směru z pozice předsedkyně Komise pro doktorské studium vyvíjela Mariana Hanková: „*Moje cesta do SK vedla přes akademický senát naší fakulty potravinářské a chemické biotechnologie na VŠCHT v Praze. Bylo to v době, kdy jsem se vrátila ze svého*

zahraničního pobytu a chtěla jsem se více zapojit do studentského dění. Začala jsem se tak angažovat v různých studentských spolcích a díky tomu jsem zjistila, že mě práce pro studenty skutečně baví. Přátelé, kteří působili ve SK, mi navrhli, abych se do jejího fungování taktéž zapojila. Tak se nakonec skutečně stalo a s účinností od začátku roku 2018 jsem byla akademickým senátem jmenována delegátkou do SK za VŠCHT.

Působení v Komoře mám spjato především s Komisí pro doktorské studium, jehož členkou jsem se po vstupu do Komory stala, a v roce 2019 jsem se stala i její předsedkyní. Měla jsem pocit, že skrze SK můžeme komunikovat s ministerstvem a potenciálně věci opravdu měnit. Do Komise jsem nastupovala v době, kdy Komora vyjednala navýšení doktorandského stipendia a placení zdravotního pojištění doktorandů, což považuji za obrovský krok. Systém měl ale stále svoje chyby, které jsme chtěli řešit. Doktorand byl například stále brán (v lepším případě) jako „řadový“ student, což jsme podle náplně i definice doktorandské práce považovali za mylné. V této problematice se také angažovala Česká asociace doktorandek a doktorandů, se kterou jsme se rozhodli více spolupracovat. Z tohoto důvodu jsem se stala jejich členkou a oni mají zástupce mezi našimi externími členy. Začali jsme společně a jednotně postupovat, což byl efektivní způsob, jak něco prosadit.

Aktuálně je před námi velká výzva, která se týká reformy doktorského studia a s ní souvisejícími opatřeními, mezi která patří i potenciálně výraznější navýšení doktorandského stipendia. Smyslem těchto snah je i dosažení toho, aby se doktorandi mohli naplno věnovat práci v rámci doktorátu a nebyli nuceni hledat si další zaměstnání. Řešení celé záležitosti se ale zpomaluje

momentálními politickými a ekonomickými problémy. V rámci reformy také diskutujeme o zrušení povinnosti státní doktorské zkoušky, o placení sociálního pojištění, o standardech školitele nebo o podobě přijímacího řízení.

Za další milník svého působení považuji nominaci do organizace Eurodoc, což je mezinárodní rada pro doktorandy a mladé výzkumné pracovníky z Evropské unie a Rady Evropy. Mohla jsem tak zúročit svůj zájem o mezinárodní dění a bylo možné se dozvědět spoustu zajímavých informací a podnětů o fungování této problematiky v jiných zemích.

Předsedkyní Komise pro doktorské studium jsem byla do ledna 2022 a aktuálně zde figuruji jako řadový člen. Působení ve SK mi dalo velké množství zkušeností, kontaktů a přátel. Byla to pro mě velmi obohacující a důležitá zkušenost.“

Součástí nového předsednictva SK RVŠ se koncem roku 2019 stala také Anna Kruljácová (VUT), která se stala místopředsedkyní pro řízení a organizaci komory. Ta zejména v souvislosti s pandemií od roku 2020 musela řešit výzvy spojené s distančním jednáním SK RVŠ. „Komora dlouhodobě fungovala na zastaralém úložišti Capsa, nicméně v situaci, kdy jsme museli kromě archivace dokumentů fungovat plně v distanční formě, museli jsme hledat jiné řešení. Ozvala jsem se společnosti Microsoft ČR, které jsem vysvětlila postavení SK RVŠ v republice a její význam pro vysoké školství. Po několika jednáních jsme se domluvili na uvolnění licencí pro SK RVŠ zcela zdarma a měla jsem tak na odpovědnost přechod na nový systém komunikace

včetně nastavení pravidel a zaučení všech uživatelů. Po schválení předpisů jsme tak mohli fungovat bez jakýchkoliv omezení přes MS Teams, přičemž veškeré dokumenty byly přesunuty a dále nahrávány na SharePoint. Na platformě od Microsoftu funguje komora do těchto dní a jsme za to skutečně vděční.“

V spravování komunikace SK RVŠ pokračovala Anna Kruljácová i v novém stálém zasedání, kde již nepokračovala jako delegát, ale byla vybrána na pozici tajemnici SK RVŠ, kde ve spolupráci se svým nástupcem Martinem Horváthem (VUT), který se stal místopředsedou pro řízení a organizaci, společně řešili mimo jiné také tvorbu nového webu, který SK RVŠ potřebovala aktualizovat a modernizovat.

Na začátku roku 2021 byl novým předsedou SK zvolen Michal Farník (ČVUT). Místopředsedy byli zvoleni Martin Horváth (VUT) a Damir Solak (MU).

Kromě záležitostí týkajících se doktorského studia, které byly řešeny dlouhé roky a stále se k uspokojivému řešení nepodařilo dospět, se v posledních letech fungování SK začala otevírat i nová témata související s celospolečenskými a dosud nepříliš reflektovanými problémy. Mezi ně patří např. problematika bezpečnosti a sexuálního obtěžování na vysokých školách. Především této agendě se v Komoře v nedávné době věnoval Michal Nguyen: „Do SK RVŠ jsem byl zvolen na začátku akademického roku 2020/2021 akademickým senátem Univerzity Palackého v Olomouci. Komoru jsem chápal jako platformu, kde je reálné něco změnit nejen na úrovni jedné univerzity nebo fakulty. Během svého působení jsem se především snažil prosazovat téma

bezpečnosti na vysokých školách, zejména problematiku sexuálního obtěžování, práva studentů apod. V tomto ohledu pro mě bylo velmi důležité zapojení kolegů především z uměleckých vysokých škol, kde se tyto problémy objevovaly častěji a kde měli řadu zkušeností s jejich řešením. S tímto mým zaměřením souvisí i téma studentských ombudsmanů působících na univerzitách. Do té doby toto téma nebylo příliš reflektované, mezi studenty se často ani nevědělo, že někdo takový na univerzitě působí a je možné se na něj obrátit, Univerzita Palackého byla vlastně jediná, která takovýto institut měla. Za jeden ze svých úspěchů v rámci působení v Komoře tedy považuji, že se instituci studentských ombudsmanů začala věnovat větší pozornost a rozšířilo se obecné povědomí o ní na dalších univerzitách, kde se postupně zavádí.

Fungování Komory za mého působení (i dnes již jen z pozice místopředsedy univerzitního senátu) hodnotím velmi pozitivně. Vyzdvihnul bych především posun v komunikaci a aktivní diskusi, která zde probíhá. Z mého pohledu se její fungování zprofesionalizovalo hlavně pod vedením současného předsedy Michala Farníka. Komora se prostě etablovala a jsou vidět konkrétní kroky, které vedou k lepšímu postavení studentek a studentů.

Své působení jsem zde ukončil v dubnu roku 2022. Hlavním důvodem pro tento můj krok byla skutečnost, že jsem se stal místopředsedou univerzitního senátu, což s sebou nese velké množství zodpovědné práce, kterou jsem chtěl dělat naplno. Navíc jsem odpůrcem „mnohoobročnictví“, což považuji za jeden z velkých nešvarů současné doby.“

Slovo předsedy Michala Farníka na závěr

Hlavní věc, kterou jsme za poslední roky intenzivně řešili (ale i nadále řešíme), je reforma doktorského studia. Z mého pohledu se v tomto ohledu pomalu dostáváme do finále, ve kterém jsme jako studenti dokázali výrazně pozitivně ovlivnit úpravu souvisejícího zákona.

Studentská komora se podílela i na budování mezinárodních kontaktů a vztahů. Ve dnech 14. - 15. července roku 2021 tak například v Praze probíhala výroční konference mezinárodní organizace Eurodoc, která sdružuje evropské doktorandy. Tématem konference bylo právě zlepšení systému doktorského studia v Evropě. V listopadu tohoto roku jsme měli možnost organizovat prestižní Valné shromáždění Evropské studentské unie a byla to vynikající příležitost přinést důležitá národní témata na program jednání evropského panelu. Celá Komora organizaci této události věnovala velké úsilí, jehož výsledkem bylo všeobecně prospěšné a respektované setkání.

Současné vedení dlouhodobě prosazuje systematickou profesionalizaci Komory, ve které se snažíme o zefektivnění jejího vnitřního fungování či o lepší kontakt s veřejností. Nedílnou součástí těchto snah je také angažmá v celé řadě projektů, díky čemuž se Komora dostává do širšího povědomí veřejnosti a má možnost disponovat většími finančními prostředky na své aktivity.

V současné době se pokoušíme navázat intenzivnější spoluprací se středními školami, jejichž studenti dle našeho názoru nemají dostatečně silný hlas. Prosazujeme tak společné diskuze, ve kterých se snažíme hledat řešení i této problematiky.

I v dalších letech se budeme snažit řešit všechny problémy tak, aby ti, kteří přijdou po nás, měli co nejvýhodnější pozici pro prosazování důležitých změn. Doufejme, že společným úsilím se nám bude i nadále dařit překonávat překážky, které se do cesty studentům a jejich reprezentantům postaví.

Cena Jana Opletala

Cena Jana Opletala

SK RVŠ uděluje každý lichý rok u příležitosti Mezinárodního dne studentstva, 17. listopadu, Cenu Jana Opletala. Cena se uděluje osobnosti nebo skupině osobností za výjimečný přínos v rozvoji akademické obce, hájení akademických práv a svobod, posílení studentských práv a svobod, významné přispění v boji proti bezpráví, za rovné zacházení a příležitost nebo proti jakékoliv diskriminaci v daném období.

Návrhy na udělení Ceny mohou předkládat členové SK RVŠ, akademické senáty vysokých škol a fakult, nebo jejich studentské části a orgány soukromých vysokých škol, které plní obdobnou funkci akademického senátu, rektor vysoké školy nebo děkan fakulty, skupina alespoň pěti studentů vysoké školy. Návrh současně mohou podat i právnické osoby zřízené k výkonu činnosti v oblasti podpory rozvoje vysokého školství, akademické samosprávy nebo k obhajobě studentských práv.

Po přijetí návrhů na udělení je svolán Výbor Ceny, v jehož čele stojí předseda Výboru, přičemž se zpravidla jedná o předchozího laureáta Ceny. Předseda poté jmenuje další členy Výboru. Společně procházejí předložené návrhy a rozhodují o udělení Ceny.

Cenu Studentská komora poprvé udělila v roce 2004. Tehdy měla v plánu ji udělovat každoročně. Tak se také dělo až do roku 2008, kdy udělena nebyla.

„Získat Cenu Jana Opletala pro mě představovalo a pořád představuje ohromnou poctu a obří závazek. Dlouho jsem tomu nemohl uvěřit a vlastně jsem ani neměl čas si uvědomit, že jsem byl nominován na nejvyšší studentské vyznamenání v zemi a že jsem cenu taky nakonec získal. Bylo tehdy prostě moc práce. Vše mi došlo až s odstupem času.

Vzpomínám si, že když jsem cenu před rokem obdržel, připadal jsem si strašně malý vedle všech těch osobností, které byly oceněny přede mnou a se kterými jsem byl nominován. Mezi studentkami a studenty vysokých škol u nás je celá řada skvělých lidí, kteří dělají nádherné věci, ale často nejsou vidět a raději zůstávají v anonymitě. Právě proto jsem měl dlouho pocit, že si to snad ani nezasloužím.

Dnes mám sošku vystavenou v pracovně, a když se čas od času chytám za hlavu a ptám se sám sebe, jestli to má smysl, stačí se podívat na poličku a pochybnosti se rozptýlí. Kdybych v této souvislosti mohl mít dvě přání, chtěl bych, aby nominovaných v příštích letech bylo násobně víc. Je totiž potřeba, aby se o dobrých věcech a příkladech mluvilo a vědělo.

Sošku, kterou jsem dostal, představují kovové pláty deformované nárazem. Ten první, který schytl největší ránu, je pokřivený. Ty za ním zůstávají víceméně nepoškozeny. Budu ohromně šťastný, a to je moje druhé přání, když se najde mnohem více lidí, kteří budou ochotni postavit se podobným ranám i proto, aby ti další za nimi takové šrámy neutrpěli.“

Michal Nguyen

Laureáti ceny Jana Opletala

2004

Ing. arch. Zdeněk Hirnšal

Ing. arch. Martin Laštovička

Ing. arch. Jiří Slezák

„Začnu tím, co pro mě v době, kdy jsme Cenu Jana Opletala obdrželi, samotné ocenění znamenalo. Dalo by se to shrnout do slov – radost, zadostiučinění, hnací síla do dalších podobných aktivit, zkrátka vyjádření, že vše, o co jsme se snažili, (v té době) má smysl. Postavit se nepřátelským snahám, které chtěly zničit naši alma mater, nebylo vůbec jednoduché, proto pro nás ocenění byla opravdu jakýsi odměna za naše vynaložené úsilí.“

S odstupem času i posunem v osobní kariéře z pozice studenta do role plně pracujícího ocenění vnímám s lehkou nostalgií a připomínkou krásných, mnohdy složitých studentských let. Na co se nedá zapomenout, je samotný večer předávání Ceny Jana Opletala 2015, který se nesl v duchu studentských oslav, připomínek hrdinství našich studentských předchůdců a úcty k historickým událostem. Jsem vděčná za ocenění, které jsme získali, jsem vděčná, že jsem mohla být toho všeho součástí a s lehkým úsměvem na tváři každý rok 17. listopadu sleduji pietní akce, protože jsem toho všeho byla po jistou dobu součástí tak nějak více.“

Kateřina Mazánková

Absolventi Fakulty architektury VUT v Brně. Na přelomu let 1989 a 1990 stáli v čele studentských protestů na FA VUT a jejich aktivity se staly známými především díky dlouholetému soudnímu sporu s jedním z pedagogů VUT v Brně.

2005

ThDr. David Tonzar

Předseda SK RVŠ v letech 1995 – 1996. Za jeho funkčního období se díky změně předpisů upevnila pozice komory v Radě vysokých škol, užší vedení SK RVŠ získalo hlasovací právo v Předsednictvu Rady. Došlo také k úpravě pozice náhradníka v komoře. Během předsednictví Davida Tonzara získala komora také možnost vstupovat do mezinárodních studentských organizací.

Laureáti ceny Jana Opletala

2006

Ing. Jaroslav Švec

Zakladatel a ředitel Akademického centra studentských aktivit (ACSA), které se významně podílí na zvyšování povědomí studujících o vysokoškolské legislativě, možnostech participace na akademické samosprávě a možnostech studia obecně. ACSA také aktivně a systematicky přispívá k profesionalizaci studujících v samosprávných orgánech vysokých škol.

2007

Dr. Ing. Jaroslav Kuba, Ph.D.

Zakladatel Studentské unie ČVUT, největší a nejstarší organizace svého druhu v České republice, podílel se také na založení řady jejích klubů. Mezi lety 1996 – 2000 rovněž aktivně působil v akademické samosprávě na různých úrovních, včetně Studentské komory Rady vysokých škol, kde se podílel na jejím začlenění do Evropské studentské unie.

V roce 2008 Cena nebyla udělena.

Laureáti ceny Jana Opletala

2009

Mgr. Kateřina Volná

Studentka Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, spoluautorka odborné publikace „Tato fakulta bude rudá!“, ve které otevřeně mapuje dopady totalitního režimu na FF UK. Podrobnou dokumentaci nedávné historie zveřejnila v roce 20. výročí Sametové revoluce. Stala se také první ženou – nositelkou Ceny Jana Opletala.

Cena byla dále udělena, na základě rozhodnutí komory, až po třech letech, a to v roce 2012

2012

Mgr. Zdeněk Ručka

Doktorand Masarykovy univerzity byl na Cenu navržen za své vytrvalé aktivity v akademické samosprávě i studentských organizacích, mimo jiné za přispění k zachování kultury akademické obce, když upozornil na nevhodné výukové a zkušební postupy jednoho ze svých vyučujících, i za úsilí věnované podpoře a pomoci ostatním studentům a studentkám. Podílel se také na organizaci akcí v rámci Týdne neklidu, dále se angažuje v iniciativách Studentské jaro a Vraťte nám stát.

Laureáti ceny Jana Opletala

2015

Bc. Kateřina Mazánková

Mgr. Lukáš Miklas

doc. JUDr. Josef Salač, Ph.D.

Studenti Policejní akademie České republiky (PAČR). Hlavním důvodem pro udělení Ceny bylo hájení nezávislosti Policejní akademie proti politickým krokům Ministerstva vnitra, které měly za cíl direktivně omezit její autonomii.

2017

MUDr. Josef Fontana

Student Univerzity Karlovy (UK) byl na Cenu navržen a Cenu obdržel za výjimečný přínos v rozvoji akademické obce a hájení akademických práv a svobod. Mimo jiné se jednalo o participaci na založení Etické komise UK a hájení akademických práv a svobod v roce 2012 (Týden neklidu).

Laureáti ceny Jana Opletala

2019

Mgr. Michal Zima

Student Univerzity Karlovy a bývalý předseda SK RVŠ obdržel Cenu za dlouholeté hájení zájmů českých studentů v akademické sféře i veřejném prostoru. Podařilo se mu například prosadit opětovné uznání 17. listopadu jako Mezinárodního dne studentstva, organizoval každoroční oslavy na Albertově a vedl iniciativu Svobodný listopad.

PhDr. Vojmír Srdečný – in memoriam

Vojmír Srdečný byl poslední přeživší student odvečený během nacistických represí proti studentům ze 17. listopadu 1939 do koncentračního tábora v Sachsenhausenu. Celý život se profesně věnoval práci s tělesně postiženými. Působil jako odborný asistent na Katedře tělesné výchovy na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové.

Laureáti ceny Jana Opletala

2021

Mgr. Michal Nguyen

Student a akademický senátor Univerzity Palackého v Olomouci. V rámci své činnosti se soustavně podílí na hájení akademických svobod, posilování studentských práv a svobod, stejně jako v jeho nasazení při realizaci aktivit podporujících rovné zacházení a v boji proti diskriminaci. V rámci činnosti senátora se věnuje rozšiřování povědomí o důležitosti témat duševního zdraví, udržitelného rozvoje či ombudsmanů. Na své VŠ založil Komisi pro udržitelnou Univerzitu Palackého (KUUP).

Pavel Švanda – in memoriam

Pavel Švanda byl křesťanský literárně činný aktivista a student Fakulty architektury VUT. Na podzim roku 1980 se zapojil do křesťanského hnutí kolem Charty 77, stejně tak byl napojen na pražský disent. V roce 1981 odmítl účast u povinných voleb. Za své morální hodnoty a víru ve svobodu zaplatil však daň nejvyšší. Na podzim roku 1981 bylo jeho tělo nalezeno na dně propasti Macocha.

Třicet let Studentské komory Rady vysokých škol krátká historie

Studentská komora
Rady vysokých škol

v roce 2022 slaví 30 let od svého založení.